

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА,
ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И СЪОБЩЕНИЯТА

ПРИЛОЖЕНИЕ 9

СТРАТЕГИЯ ЗА ВНЕДРЯВАНЕ НА ТСОС
„ЛИЦА С НАМАЛЕНА ПОДВИЖНОСТ”
(ЛНП) НА ТРАНСЕВРОПЕЙСКАТА
ЖЕЛЕЗОПЪТНА СИСТЕМА
РЕШЕНИЕ № 2008/164/ЕО

м. юни 2013 г.

гр. София

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА, ИЗПОЛЗВАНИ В ОБЩАТА И ИНДИВИДУАЛНИТЕ СТРАТЕГИИ	2
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ	3
I ВЪВЕДЕНИЕ	4
II ЕВРОПЕЙСКА И НАЦИОНАЛНА ПРАВНА РАМКА НА СТРАТЕГИЯТА	4
III ОБХВАТ НА СТРАТЕГИЯТА	6
IV ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОПЕРАТИВНАТА СЪВМЕСТИМОСТ В НАЦИОНАЛНАТА ЖЕЛЕЗОПЪТНА СИСТЕМА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТСОС ЗА ПОДСИСТЕМА “ЛИЦА С НАМАЛЕНА ПОДВИЖНОСТ” НА ТРАНСЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИОНАЛНА ЖЕЛЕЗОПЪТНА СИСТЕМА	8
V ГЛАВНА ЦЕЛ И ПОДЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА	12
VI ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ГЛАВНАТА ЦЕЛ И ПОДЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА	13
VII СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА	17
VIII ВЪЗМОЖНОСТИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА	19

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ECTF	Финансова програма на ЕИБ за инвестиции в екологично чист транспорт (European Clean Transport Facility)
ERTMS	Европейска система за управление на трафика в железопътния транспорт (European Rail Traffic Management System)
Hz	Херц
JASPERS	Инструмент ДЖАСПЪРС (Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions)
kV	Киловолт
MW	Мегават
V	Волт
ABP	Автоматично включване на резервна мощност
ARN	Автоматично регулиране на напрежението
БДЖ	Български държавни железници
БДС	Български държавен стандарт
БНП	Брутен национален продукт
ГОСТ	Стандарт на бившия Съветски Съюз
ДФЕС	Договор за функциониране на Европейския съюз
ЕБВР	Европейска банка за възстановяване и развитие
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕО	Европейска Общност
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФ	Европейски фонд
ЕФМДР	Европейски фонд за морско дело и рибарство
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
КФ	Кохезионен фонд
ЛНП	Лица с намалена подвижност
МСЕ	Механизъм за свързване на Европа
НЕК	Национална електрическа компания
НК ЖИ	Национална компания “Железопътна инфраструктура”
ПЧП	Публично-частно партньорство
СЕОС	Съставни елементи на оперативната съвместимост
ТП	Тягова подстанция
ТС – ЖИ	Техническа спецификация за железопътна инфраструктура
ТСОС	Техническа спецификация за оперативна съвместимост

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица №	Наименование	Стр.
1	Анализ на характеристиките на подсистема „Лица с намалена подвижност“ за подсистема „Инфраструктура”	9
2	Анализ на характеристиките на подсистема „Лица с намалена подвижност“ за подсистема „Локомотиви и пътнически подвижен състав”	10

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за изпълнение на т. 7 от техническата спецификация за оперативна съвместимост, свързана с „Лица с намалена подвижност” (ТСОС ЛНП) на трансевропейската конвенционална и високоскоростна железопътна система, съгласно Решение № 2008/164/ЕО на Европейската комисия от 21 декември 2007 г., ревизирано с Решение № 2012/464/ЕС, има за **главна цел** хармонизиране на разпоредбите и дефиниране на насоките и мерките, свързани с лицата с намалена подвижност, пътуващи по конвенционалната и високоскоростната¹ железопътна мрежа в Република България.

Прилагането на ТСОС ЛНП следва да отчита конкретните критерии по отношение на техническата и експлоатационната съвместимост между железопътните инфраструктури и подвижния състав, в т. ч. съществуващите и онези, които предстои да бъдат пуснати в експлоатация, както и системата, в която трябва да се интегрират. Тези изисквания за съвместимост налагат извършването на сложен технико-икономически анализ, индивидуално за всеки конкретен случай и взимане предвид на:

- ✓ Предварителен проект за актуализация на ТСОС ЛНП - Preliminary draft (U-PRM_TSI), Version 1.0 от 03/10/2012, с който се правят изменения в техническия и географския обхват, съгласно раздел първи и четвърти от Директива 2008/57/ЕС;
- ✓ общите и специфичните характеристики на различните категории линии и подвижен състав, предвидени в посочените директиви и
- ✓ техническите и експлоатационни параметри на съществуващата национална железопътна мрежа.

Тези обстоятелства налагат разработването на стратегия, осигуряваща практическата реализация на изискванията, посочени в т. 7 от ТСОС ЛНП. Тя следва да конкретизира етапите (в т. ч. техните технически, икономически и времеви характеристики) на преход за постигане на оперативна съвместимост на националната железопътната система, свързана с ЛНП. Поради това в настоящата стратегия специален акцент е поставен на железопътните линии от конвенционалната и високоскоростна железопътни мрежи, посочени в Решение № 1692/96/ЕО на Европейския парламент и на Комисията от 23 юли 1996 г. относно Насоките на Общността за развитието на трансевропейската транспортна мрежа, изменено с Решение № 884/2004/ЕО и отменени с Решение № 661/2010/ЕС от 25.08.2010 г. Решение № 884/2004/ЕО отчита разширения Европейски Съюз, актуализира новите моменти и цели постепенното изграждане на трансевропейската транспортна мрежа до 2020 г. като интегрира сухоземни, морски и въздушни транспортни инфраструктурни мрежи, както и насърчава развитието на оперативната съвместимост на мрежата. Отново с приоритет са международните проекти, но актуализирани, за развитие на железопътните мрежи и трансграничните преходи, при които с предимство се финансират дейностите по основните транспортни коридори (оси).

II. ЕВРОПЕЙСКА И НАЦИОНАЛНА ПРАВНА РАМКА НА СТРАТЕГИЯТА

Лицата с намалена подвижност в Република България, предмет на постигане на достъпни условия за транспортирането им, са приблизително около 15% от цялото население и този факт предопределя важността на реализирането на стратегията от гледна точка премахване на бариерите пред социалното включване и равноправната интеграция в обществото на хората с увреждания.

¹ Към настоящия момент в Република България няма високоскоростна железопътна система

Стратегията е в пълно съответствие с приетите и прилагани в Република България основни нормативни документи като Европейската социална харта – ревизирана, Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, Декларацията от Заключителния акт на Амстердамския договор, Лисабонската стратегия, Preliminary draft (U-PRM_TSI), Version 1.0 от 03/10/2012, с който се правят изменения в техническия и географския обхват, Решение № 1692/96/ЕО, Решение № 884/2004/ЕО, отменени с Решение № 661/2010/ЕС и с Решение 2002/735/ЕО, ревизирано с Решение № 2008/232/ЕС, както и с Решение № 2011/291/ЕС относно ТСОС „Локомотиви и пътнически вагони”. През 2013 г. приложение III на Директива 2008/57/ЕО беше допълнено с ново съществено изискване „достъпност“, което още един път подчертава важноста и желанието на Европа за равнопоставена интеграция в обществото на хората с увреждания.

Директива 2000/78/ЕО въвежда общата рамка за недопускане на дискриминация по признак раса, етнически произход, вяра, религия, пол, увреждане и сексуална ориентация, както и равно третиране при наемане на работа и упражняване правото на труд.

Въвеждането на изискванията на Решение № 2008/164/ЕО е и една реална основа за подготовката за влизане в сила от 3 декември 2009 година на изискванията на Регламент (ЕО) № 1371/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета, относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт. В § 10 на този Регламент се казва, че: „Услугите за железопътен превоз на пътници следва да се ползват от гражданите като цяло. Затова лицата с увреждания и лицата с ограничена подвижност имат същото право на свободно движение, свобода на избор и недискриминация като останалите граждани. Специално внимание следва да се обърне на:

- предоставянето на информация на лица с увреждания и лица с ограничена подвижност,
- достъпността на железопътните услуги,
- условията за достъп до подвижния състав и до различните съоръжения във влаковете“.

С цел на пътниците с увредени сетива да се предостави най-добра информация за закъснения, следва да се използват подходящи зрителни и аудио системи. На лица с увреждания и лица с ограничена подвижност следва да се даде възможност за закупуване на билети във влака без допълнително таксуване.

Настоящата стратегия дава реална възможност за постигане на основните изисквания за железопътния транспорт, посочени в ТСОС ЛНП, като безопасност, надеждност и годност, опазване на живота и здравето на пътниците и работещия персонал, защита на околната среда, постигане на оперативна съвместимост и достъпност до обществените места на инфраструктурата (включително гарите), и до превозните средства.

Националната рамка е свързана с общото законодателство, основано на принципите на равнопоставеност, недопускане на дискриминация и свободно движение на база на достъпна среда. Стратегията за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 година, Националната програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания, Плана за действие за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2009 години дават възможност всички държавни и общински структури, работодателските организации и синдикатите и неправителствения сектор да се включат активно за решаване на множеството въпроси на хората с увреждания.

Основните закони, които имат пряко отношение за решаване на въпросите на тази голяма част от българското население са Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за устройство на територията, Закона за здравето, Закона за закрила на детето,

Закона за медицинските изделия, Закона за насърчаване на заетостта и др. Редица важни въпроси са уредени в Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания и Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, както и в редица наредби като: Наредба № 6 от 26.11.2003 г. за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии, Наредба № 6 от 1997 г. за извършване на превоз на трудноподвижни лица, Наредба № 55 от 2004 г. за проектиране и строителство на железопътни линии, железопътни гари, железопътни прелези и други елементи от железопътната инфраструктура, Наредба № 33 от 3 ноември 1999 г. за обществен превоз на пътници и товари на територията на Република България, Наредба № 2 от 15 март 2002 г. за условията и реда за утвърждаване на транспортни схеми и за осъществяване на обществени превози на пътници с автобуси и леки автомобили, Наредба № Н-19 от 2 декември 2008 г. за условията и реда за освобождаване на лица с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност от винетни такси при ползване на републиканските пътища, Наредба № 54 от 2 юни 2003 г. за медицинските и психологическите изисквания към персонала, който осъществява железопътни превози на пътници и товари и съпътстващите ги дейности, и за провеждане на предпътните (предсменни) медицински прегледи и други.

III. ОБХВАТ НА СТРАТЕГИЯТА

Обхватът на настоящата стратегия е съобразен с обхвата и основната цел на ТСОС „ЛНП”, а именно адаптиране на железопътните системи в Общността в посока постигане на оптимална достъпност до услугите и обществените места на железопътния сектор от лицата с намалена подвижност. Това предполага нова визия и изцяло нов стратегически подход относно цялостното развитие на европейските железопътни системи, за което ангажимент имат железопътните компании – превозвачи и управителят на железопътната инфраструктура, в т.ч. ръководителите на железопътните гари.

Географски обхват

Съгласно ТСОС „ЛНП”, приета с Решение № 2008/164/ЕО, ревизирано с Решение № 2012/464/ЕС, **географският обхват** включва трансевропейската конвенционална и високоскоростна железопътни мрежи (посочени в Решение № 1692/96/ЕО, допълнено с Решение № 884/2004/ЕО).

Проектът за актуализация на тази ТСОС (Preliminary draft (U-PRM_TSI), Version 1.0 от 03/10/2012), включва мрежите на трансевропейската конвенционална и високоскоростна железопътни системи (TEN) (описани в Приложение I, раздел 1.1 и 1.2 на Директива 2008/57/ЕО), както и други участъци от европейската железопътна мрежа, следващи разширяването на обхвата (посочени в Приложение I, раздел 4).

От географския обхват са изключени подсистемите, посочени в чл. 1(3) от Директива 2008/57/ЕО.

Технически и функционален обхват

Техническият обхват на ТСОС „ЛНП“ се отнася за конвенционалната и високоскоростната железопътна инфраструктура и пътническия подвижен състав (описани в Приложение I на Директива 2001/16/ЕО и Директива 96/48/ЕО, изменени с Директива 2004/50/ЕО и отменени с Директива 2008/57/ЕО), само по отношение на "Достъпността за лица с намалена подвижност", както и за някои елементи на подсистема "Телематични приложения за пътнически услуги", като например оборудване за продажба и покупка на билети.

Тази ТСОС се отнася за:

- подсистема "Инфраструктура" за конвенционалната железопътна система, Решение № 2011/275/ЕС;
- подсистема "Локомотиви и пътнически подвижен състав" за трансевропейската конвенционална и високоскоростна железопътни системи, Решение № 2011/291/ЕС.
- подсистема "Телематични приложения за пътнически превози" (в минимална степен) за конвенционалната железопътна система, Регламент № 454/2011/ЕС, ревизиран с Регламент № 665/2012/ЕС;
- подсистема „Експлоатация и управление на движението”, Решение № 2012/757/ЕС, което ще отмени Решение № 2011/314/ЕС от 1 януари 2014 г.

Същевременно за традиционния (съществуващ) подвижен състав не се изисква съответствие при осъвременяване и обновяване.

Посочените подсистеми се отнасят специално за потребностите на лицата с намалена подвижност и притежават следните съдържателни характеристики:

- Подсистема "Инфраструктура" – релсите, стрелките, инженерните структури (пасарелки, тунели и др.), съответната гарова инфраструктура (перони, зони за достъп и др.), обезопасяващо и защитно оборудване;
- Подсистема "Локомотиви и пътнически подвижен състав" – структурна, командна и контролна система за цялото влаково оборудване, тягови единици и единици за преобразуване на енергията, спирачни, съединителни и операционни механизми (талиги, оси и др.) и окачване, врати, интерфейс човек/машина/среда за пътуване (машинист, борден персонал и пътници), пасивно и активно оборудване за обезопасяване и за опазване на здравето на пътниците и бордния персонал;
- Подсистема „Телематични приложения за пътнически услуги” – приложения за пътнически услуги, включително системи осигуряващи на пътниците информация преди и по време на пътуването, системи за запазване на места и плащане, управление на багажа и управление на връзките между влаковете и връзките с други видове транспорт;
- Подсистема „Експлоатация и управление на движението“ - съгласно Решение 2012/757/ЕС

Обхват на лицата, включени в наименованието „Лица с намалена подвижност”

В обхвата на "Лица с намалена подвижност", съгласно ТСОС ЛНП, са включени всички хора, които срещат трудности, когато използват влакове или съответната инфраструктура, разпределени по категории, както следва:

- Ползватели на инвалидни колички (лицата, които поради недъг или инвалидност ползват инвалидна количка за придвижване);
- Други увреждания, свързани с придвижването, включват:
 - Лица с увреждания на крайниците;

- Лица със затруднения в придвижването;
- Хора с деца;
- Лица с тежък или обемист багаж;
- Възрастни хора;
- Бременни жени.
- Лица с видими увреждания;
- Слепи лица;
- Хора с увреден слух;
- Глухонеми лица;
- Лица със затруднения в комуникацията (означава лица, които срещат затруднения при комуникиране или разбиране на писмена или говорима реч, както и чужденци, които нямат познания по местния език, хора с комуникативни затруднения, лица със сетивни, психични и интелектуални увреждания);
- Хора с малък ръст (включително деца).

За да отговори по-пълно на очакванията на заинтересованите лица и институции, в обхвата на стратегията са взети предвид и лицата с увреждания, придвижващи се с други помощни средства и тези със загуба на зрение. От друга страна, с включването в обхвата на стратегията на категориите „хора с деца”, „бременни жени”, „възрастни хора”, „лица с тежък и обемист багаж” и „хора с малък ръст” ще бъдат осигурени възможности за достъпен транспорт за повече от посочените 15 % лица с намалена подвижност в Република България.

В обхвата на ЛНП не се включват хора с алкохолна или наркотична зависимост, освен ако тази зависимост не е причинена от медицинско лечение. Не са предмет на стратегията и дейностите, свързани с транспортирането на товари с големи размери (например: велосипеди и обемист багаж), които се изпълняват съгласно правилата, изискванията за безопасност и търговските изисквания на ръководителя на инфраструктурата, ръководителя на гарата или на железопътното предприятие, относно разрешения размер, тегло и разпоредбите за безопасност.

IV. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОПЕРАТИВНАТА СЪВМЕСТИМОСТ В НАЦИОНАЛНАТА ЖЕЛЕЗОПЪТНА СИСТЕМА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТСОС ЗА ПОДСИСТЕМА „ЛИЦА С НАМАЛЕНА ПОДВИЖНОСТ” (ЛНП)

Анализът на степента на изпълнение на изискванията, заложиени в ТСОС „ЛНП”, приета с Решение № 2008/164/ЕО на Европейската комисия от 21 декември 2007 г., ревизирано с Решение № 2012/464/ЕС е съобразен и с проекта за актуализация на тази ТСОС (Preliminary draft (U-PRM_TSI), Version 1.0 от 03/10/2012 г.). Изводите от анализа са изложени в табличен вид - **Таблица 1** за подсистема „Инфраструктура” и **Таблица 2** за подсистема „Локомотиви и пътнически подвижен състав”

Таблица 1

Анализ на характеристиките на подсистема „Лица с намалена подвижност” Съгласно Решение № 2008/164/ЕО и Preliminary draft (U-PRM_TSI), Version 1.0 от 03/10/2012					
Подсистема “Инфраструктура”					
№ по	Параметър от ТСОС „ЛНП”	Национална железопътна	Национална железопътна инфраструктура	Отклонение	Заключение за оперативна

Стратегия за внедряване на ТСОС „Лица с намалена подвижност” на конвенционалната железопътна система

ред	(наименование)	инфраструктура (прилагане на параметъра по ТСОС)		(параметър по ТСОС - значение/стойност)	K2- к5	K2/к 5	съвместимост
		да	не				
1	2	3	4	5	6	7	8
	4.2.1.1. Приспособления за качване на ЛНП		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.2. Маршрути за безпрепятствено движение		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.3 Врати и входове		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.4. Инфраструктура – подови повърхности		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.5. Инфраструктура – прозрачни врати и прегради		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.6. Тоалетни и места за смяна на пелените на бебета		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.7. Мебели и свободно стоящи устройства		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.8. Продажба на билети, гишета за информация и места за оказване на помощ		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.9. Осветление		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.10. Визуална		не				Не отговаря на изискванията

	информация						на ТСОС
	4.2.1.11. Вербална информация		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.12. – 4.2.1.13. Параметри на платформата за качване		не				
	4.2.1.14. Помощни средства за качване на пътници с инвалидни колички		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.1.15. Нива за пресичане на железопътните линии в района на гарите		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС

Таблица 2

Анализ на характеристиките на подсистема „Лица с намалена подвижност“							
Съгласно Решение № 2008/164/ЕО и Preliminary draft (U-PRM_TSI), Version 1.0 от 03/10/2012							
Подсистема “Локомотиви и пътнически подвижен състав”							
№ по ред	Параметър от ТСОС „ЛНП” (наименование)	Национална железопътна инфраструктура (прилагане на параметъра по ТСОС)		Национална железопътна инфраструктура (параметър по ТСОС - значение/стойност)	Отклонение		Заклучение за оперативна съвместимост
		да	не		К2-к5	К2/к5	
1	2	3	4	5	6	7	8
	4.2.2.1. Седалки		не	Спазени изискванията само при специализираните вагони			Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.3.1 (Подвижен състав — врати общи)		не	Спазени изискванията само при специализираните вагони			Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.3.2 (Подвижен състав — външни врати)		не	Спазени изискванията само при специализираните вагони			Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.2.3 (Подвижен		не	Спазени изискванията само при специализираните вагони			Не отговаря на изискванията

	състав — вътрешни врати)						на ТСОС
	4.2.2.5. Тоалетни		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.6. Пътеки		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.7. Информация за пътниците		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.8 (Подвижен състав — промени във височината)		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.9 (Подвижен състав — парпети)		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.10. Настаняване в спални вагони		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.11 (Подвижен състав — положение на стъпалата, достъп до транспортно средство и излаз)		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.11.1 (Подвижен състав стъпала за достъп/излаз — общи изисквания)		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.11.2 (Подвижен състав — стъпала за достъп/излаз)		не	Спазени изискванията само при специализираните вагони			Не отговаря на изискванията на ТСОС
	4.2.2.11. (Подвижен състав — помощни средства за качване)		не				Не отговаря на изискванията на ТСОС

Съществените изисквания на ТСОС „Лица с намалена подвижност“ се отнасят до:

- безопасност;
- надеждност и годност;
- опазване на здравето на хората;
- техническа съвместимост;
- достъпност.

От представените в таблиците по-горе данни следва, че съществените изисквания за безопасност, надеждност и годност на ТСОС “Лица с намалена подвижност” не са изпълнени.

Подобна е ситуацията и относно интерфейсите връзки на подсистемата с останалите подсистеми от националната железопътна система.

V. ГЛАВНА ЦЕЛ И ПОДЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА

Главната цел и произтичащите от нея подцели са систематично свързани и взаимно обосновани от европейската и националната рамка на настоящата стратегия, както и от дефиницията, посочена в ТСОС ЛНП. На тази основа са формулирани следните главни цели:

Първа главна подцел

Осигуряване на достъпен железопътен транспорт и транспортни услуги за лица, които поради недъг или инвалидност ползват инвалидна количка за придвижване, лица с увреждания в крайниците, лица със затруднения в придвижването, хора с деца, лица с тежък багаж, възрастни хора, бременни жени, лица с видими увреждания, хора със загуба на зрение, хора с увреден слух, глухоними лица, лица със затруднения в комуникацията, хора с малък ръст (вкл. деца).

Втора главна подцел

Осигуряване на възможности за достъпна среда за всички категории лица с намалена подвижност в обхвата на цялата железопътна система на Република България.

Трета главна подцел

Изграждане на информационни системи и на центрове за информиране, консултиране и подпомагане на категориите лица с намалена подвижност в обхвата на цялата железопътна система на Република България.

Четвърта главна подцел

За нуждите на категориите лица с намалена подвижност, посочени в ТСОС ЛНП да се извърши разширяване на обхвата на съществуващата система за транспорт „От врата до врата”, чрез оптимизиране на възможностите за комбиниране на железопътния транспорт с други видове транспорт.

За успешната реализация на главните цели са дефинирани следните хоризонтални подцели:

- Осигуряване на общите изисквания, посочени в техническата спецификация за оперативна съвместимост, в т. ч.:
 - **безопасност**, включваща проектирането, построяването или изработването, поддръжката и контролът на съставни елементи с

решаваща важност за сигурността, и по – специално на съставните елементи, свързани с влаковото движение, които трябва да са такива, че да гарантират равнище на сигурност, съответстващо на целите за развитие на националната железопътна мрежа, включително при влошени условия;

- **надеждност и годност**, включващи контролирането и поддържането на фиксираните или подвижните елементи, участващи в движението на влаковете и осигуряващи функционирането им при определени условия;
- **здравето на хората**, в контекста на използваните материали във влаковете и железопътната инфраструктура;
- **техническа съвместимост**, целяща постигането на съвместимост между техническите характеристики на отделните елементи на инфраструктурата и на стационарните съоръжения, а също и с тези на влаковете, които се използват по националната железопътна мрежа.
- **достъпност**

- Осигуряване на специфичните изисквания за подсистемите инфраструктура и подвижен състав.

VI. ОСНОВНИ ДЕЙСТВИЯ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ГЛАВНАТА ЦЕЛ, ПОДЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Основните задачи, които произтичат от главните цели и подцели на стратегията са:

1. Осигуряване на достъпна среда за ЛНП в обхвата на националната железопътна система.
2. Информационно осигуряване за ЛНП в обхвата на националната железопътна система.
3. Постигане на адекватно обслужване на ЛНП в гарите и влаковете.
4. Обучение на персонала, осигуряващ обслужването на ЛНП в обхвата на националната железопътна система.
5. Провеждане на държавна политика по отношение на регламентирани намаления при пътувания на ЛНП и фирмена ценова политика.
6. Активизиране на ролята на обществените организации при реализацията на пътувания на ЛНП с железопътен транспорт и осигуряване на достъпна среда.
7. Дефиниране на пакет от инвестиционни проекти, с цел осигуряване на оптимална достъпна среда за ЛНП.
8. Осигуряване на финансиране на инвестиционните проекти свързани с реализация на достъпна среда за ЛНП.

За изпълнението на посочените задачи е необходимо да бъде разработен План на Република България за внедряване на ТСОС ЛНП, който следва да съдържа:

- основните дейности за постигане на изискванията на спецификацията;
- правата, задълженията и отговорностите, сроковете и продължителността на всяка една от дейностите;

- разходите и ползите при и от реализацията на всяка една от дейностите;
- линеен график за изпълнението.

За успешната реализация на стратегическите цели и произтичащите от тях подцели и задачи е предвидено изграждането на **Система за мониторинг**, съобразена със специфичните особености на предмета и обекта на стратегията.

Спазвайки правилата за системност при разработването на стратегията и отчитайки специфичните ѝ характеристики, произтичащи от нейния предмет и обхват, за постигането на по-голяма конкретика относно тяхната същност, както и с цел осигуряване на възможност за качествено планиране на параметрите на Плана на Република България за внедряване на ТСОС „ЛНП” е необходимо да бъдат изведени основните дейности и инструменти за постигането на главните цели и произтичащите от тях задачи. Предвид особеностите на компонентите на средата (вътрешна и външна), в която ще бъде реализирана стратегията, за изпълнението на всяка една от нейните задачи е предвидено:

Задача първа: „Осигуряване на достъпна среда за ЛНП в обхвата на националната железопътна система” е свързана с определянето на основните маршрути, по които се обслужват лицата с намалена подвижност и елементите на железопътната инфраструктура, осигуряващи достъпна среда. За постигането ѝ следва да се извърши:

- **Проучване на състоянието**, в т. ч.
 - Анализ на пътническия поток на лицата с намалена подвижност. Основни центрове, между които се осъществяват пътувания на лицата с намалена подвижност (балнеосанаториуми, болнични заведения, профилакториуми и др.);
 - Анализ на наличните маршрути и гари, в които се извършва обслужване на лицата с намалена подвижност;
 - Анализ на съвместимостта и съответствието на основните елементи на достъпната среда за обслужване на лицата с намалена подвижност;
 - Разширяване на обхвата на гарите по съществуващите маршрути и разкриване на възможности за реализация на дейностите по схемата "от врата до врата", в това число в комбинация и с други видове транспорт;
 - Определяне на нови маршрути с гари за обслужване на лицата с намалена подвижност;
- **Изпълнение на мерките за осигуряване на достъпна среда за лицата с намалена подвижност:**
 - За всеки маршрут и всяка гара да се идентифицират конкретните проблеми в контекста на актуалната рамка на ТСОС „ЛНП” и предстоящото разширение на нейния обхват;
 - Идентифициране на проблемите за нови маршрути;
 - Разширяване на обхвата на обслужване на лицата с намалена подвижност във включените в маршрутите гари;
 - Осигуряване на гарантиран достъп на определените влакове със специализирани вагони за превози на лицата с намалена подвижност до първи гаров перон;
 - Осигуряване на обслужване на лицата с намалена подвижност в пунктове, в които няма обслужващ персонал на превозача и инфраструктурата.

Осигуряване на възможности за обслужване, чрез сключване на договори с местните общини или други организации.

➤ **Разработване на План за етапна реализация на мерките:**

- Анализ на съществуващите проекти, в които са заложи изискванията на ТСОС „ЛНП”;
- Дефиниране на проекти, свързани с осигуряване на достъпна среда за лицата с намалена подвижност в областта на железопътната инфраструктура;
- Дефиниране на проекти, свързани с обновяване на подвижния състав и осигуряване на необходимите изисквания съгласно ТСОС „ЛНП” за превоз на лицата с намалена подвижност;
- Координация и обвързване на проектите по инфраструктура и подвижен железопътен състав относно изпълнението им по години.

Задача втора: „Информационно осигуряване за ЛНП в обхвата на националната железопътна система” отчита необходимостта от получаването на подходяща информация от лицата с намалена подвижност при осигуряване на достъпна среда. За целта е необходимо да се извършат следните дейности:

- Изграждане на информационни системи в гарите за осигуряване на необходимата зрителна, звукова и тактилна информация;
- Разработване на информационни системи за гарите, в съответствие с изискванията на ТСОС „ЛНП” и обвързването им с параметрите на информационните системи (изградени или по проекти за изграждане) по отношение на останалите елементи на националната железопътна система;
- Разработване на общообхватни информационни системи, като Интернет информационна система за железопътния транспорт с конкретизирана информация за лицата с намалена подвижност, даваща връзка с други видове транспорт и информация за съществуващи схеми за комбиниран транспорт (например железопътен – автомобилен и др.);
- Разработване на информационна система във връзка с внедряването на системата за мониторинг;
- Разработване на информационни системи за покупка на билети от лицата с намалена подвижност, която да предоставя информация за начините и възможностите за покупка на билети;
- Постигане на съвместимост между фирмените, националните и европейските информационни системи, при спазване на изискванията, залегнали в ТСОС „ЛНП” и ТСОС за подсистема „Телематични приложения за пътнически превози”.

Задача трета: „Постигане на адекватно обслужване на ЛНП в гарите и влаковете” предполага осъществяването на групи от дейности, в т. ч. действия:

➤ **В гарите**

- Изграждане на обособени специализирани центрове, с помещения адаптирани за лицата с намалена подвижност, чрез които се осъществява приемане на заявки за превоз по железопътен и комбиниран транспорт и се извършва обслужване за съответен влак от определени лица от гаровата служба и от превозвача;

- Създаване и утвърждаване на фирмена нормативна уредба за условията и реда за осигуряване на обслужването на лицата с намалена подвижност.

➤ **Във влаковете**

- Осигуряване обслужване на лицата с намалена подвижност от бордния персонал във всички категории пътнически влакове на територията на Република България;
- Създаване и утвърждаване на фирмена нормативна уредба за условията и реда за осигуряване на обслужването на лицата с намалена подвижност.

Задача четвърта: „Обучение на персонала, осигуряващ обслужването на ЛНП в обхвата на националната железопътна система” е свързана с постигането на определени професионални знания и умения, чрез обучение на персонала, изпълняващ обслужване на лицата с намалена подвижност и изучаване на добрите практики, прилагани в други страни.

Задача пета: "Провеждане на държавна политика по отношение на регламентирани намаления при пътувания на ЛНП и фирмена ценова политика" предполага реализиране на мерки в следните две насоки:

- Приемане и осъществяване на регламентирани намаления от държавата при пътувания на лицата с намалена подвижност;
- Приемане и въвеждане на намаления от превозвачите при пътуване на лицата с намалена подвижност.

Задача шеста: „Активизиране на ролята на обществените организации при реализацията на пътувания на ЛНП с железопътен транспорт и осигуряване на достъпна среда” акцентира върху изпълнението на следните мерки:

➤ **Активизиране на ролята на обществените организации**

- Подпомагане при обслужването чрез създаване на Център с подвижни групи за обслужване на лицата с намалена подвижност за гари, в които няма персонал за обслужване и идентифициране на потенциалните организации, с които може да се установи връзка;
- Даване на възможност за участие и на други организации на договорна основа;
- Разработване на схеми за съвместно обслужване на лицата с намалена подвижност на договорна основа (с участие на общини, държавни организации);
- Разработване на схеми за съвместно обслужване на лицата с намалена подвижност на договорна основа (с участие на неправителствени организации).

➤ **Икономическо подпомагане**

- Създаване на възможности за публично-частно партньорство при обслужване на лицата с намалена подвижност - обслужване на отделни гари от собственици на хотели, санаториуми, транспортни фирми и др.

- Изграждане на интерфейс между организации, участващи в процеса на обслужване на ЛНП, управителите на инфраструктурата и превозвачите, реализиращи пътнически превози

Задача седма: „Дефиниране на пакет от инвестиционни проекти, с цел осигуряване на оптимална достъпна среда за ЛНП” предвижда изпълнението на следните мерки:

- Определяне на проекти, необходими за реализация на плана за поетапно изграждане на достъпна среда за лицата с намалена подвижност;
- Групиране и планиране на одобрените проекти;
- Определяне на необходимите инвестиции.

Задача осма: „Осигуряване на финансиране на инвестиционните проекти, свързани с реализация на достъпна среда за ЛНП” ще бъде изпълнена чрез:

- Подготовка за кандидатстване по проекти и програми, финансирани от Европейски фондове, от Световната банка, публично-частно партньорство, Държавен и общински бюджети и други.

VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

1. Цели

- Перманентно набиране и системно анализиране на информацията, необходима за управление на процесите и дейностите за постигане на целите, задачите и мерките за внедряване на ТСОС „ЛНП”;
- Оценка на съответствието между заложените цели и дейности в стратегията и степента на тяхното изпълнение;
- Идентификация на възможните проблеми и отклонения от приетия план, при необходимост;
- Разработване и предприемане на коригиращи действия, при необходимост.

2. Обхват и съдържание

Мониторингът включва наблюдение и оказване на въздействие върху ключови дейности и задачи, в съответствие със залегналите в стратегията главни цели, подцели и задачи.

Системата за мониторинг следва да обхваща следните основни елементи:

- **Главни цели и подцели**

Включват се главните цели и подцели, залегнали в стратегията. Те следва да са ясно формулирани и да са достижими в сроковете и с ресурсите, посочени в Плана на Република България за внедряване на ТСОС „ЛНП”.

- **Задачи, произтичащи от главните цели и подцели**

За изпълнение на задачите на стратегията следва да бъдат конкретизирани действията и мерките, чрез които те ще бъдат изпълнени, съответните им периоди и срокове, както и отговорните институции за тяхната реализация.

- **Действия и мерки**

Конкретните действия и мерки трябва да са съобразени със сроковете и периодите за изпълнение на задачите.

- **Срок на изпълнение**

Срокове за изпълнение трябва да бъдат посочени в Плана на Република България за внедряване на ТСОС „ЛНП” и с технологията на работа, при максимална паралелност и координираност на дейностите по реализация на мерките.

- **Ресурси**

Чрез системата за мониторинг се наблюдава използването на ресурсите по размер, структура, видове и източници на финансиране.

- **Обща стойност**

Общата стойност се определя на база необходимите ресурси за внедряване на ТСОС „ЛНП”. Тук не се включват разходите свързани с изпълнението на проекти, за които следва да се извършва анализ на разходите и ползите по методика.

- **Източници на финансиране**

Източниците на финансиране се определят в Плана на Република България за внедряване на ТСОС „ЛНП” и с разработването на конкретни проекти. Системата за мониторинг включва наблюдение на финансовата обезпеченост и изразходването на средствата, чрез утвърдена система за финансова и счетоводна отчетност.

- **Отговорни институции за мониторинг**

- Управител на инфраструктурата;
- Железопътни превозвачи извършващи пътнически превози;
- Сертифицираните предприятия за поддръжка;

- **Отговорни институции за надзор (Директива 2004/49/ЕО)**

Национален орган по безопасността (ИА ЖА, съгласно чл. 6, ал. 3 от Закона за железопътния транспорт).

За коректно разпределяне на отговорностите, задълженията и ресурсите задължително се идентифицират всички дейности и мерки, отнасящи се към съответните системи и подсистеми на ТСОС „ЛНП”.

- **Отговорни институции за изпълнение на стратегията и плана за внедряване**

- Управителят на инфраструктурата и всички заинтересовани институции и неправителствени организации;
- Железопътни превозвачи извършващи пътнически превози;
- Нотифицирани органи за оценка на съответствието или годността за употреба на съставните елементи на оперативна съвместимост и проверка на подсистемите.

В съответствие с дейностите, мерките и отнасянето им към дадена система или подсистема на ТСОС „ЛНП” с Плана на Република България за внедряване на тази ТСОС следва да се определят отговорните институции за тяхното изпълнение.

- **Индикатори**

Системата за мониторинг изисква разработване на конкретни индикатори и съответстващите им количествени показатели по цели и задачи, които да обхващат действията и мерките, сроковете за изпълнение, използването на ресурсите, както и да дават възможност за количествена и качествена оценка на изпълнението на всяка от задачите и степента на постигане на целите на стратегията.

Системата за мониторинг включва и:

- Честота и методология за извършване на наблюденията;
- Технически средства и информационни източници;
- Административни процедури;
- Система за регистрация, анализ и отчитане на резултатите;
- Методика за анализ на разходите и ползите от проектите;
- Подсистема за мониторинг на проектите.

VIII. ВЪЗМОЖНОСТИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Възможностите и инструментите за финансиране са посочени в Общата стратегия.